

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— „
četrt leta 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Petindvajsetletnica

Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Spominski spis.

Sestavil L. JELENC.

Ta krasno opremljena knjiga z bogato in velezanimivo vsebino je izšla v proslavo Zavezine 25letnice. — Na naslovni strani originalna risba strokovnega učitelja Dragotina Humka. — V tekstu 10 ilustracij. — Cena: broširanemu izvodu 3 K, elegantno vezanemu 4 K, s poštnino 30 vin. več.

Vsak zaveden učitelj in vsaka zavedna učiteljica, ki se zanima za delo naše organizacije, naj si to knjigo naroči. Naroče si jo naj vse naše organizacije in knjižnice. Zaloga ni velika, zato hitite z naročili!

Naroča se pri vodstvu Zaveze v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

25letnica naše Zaveze.

Slavnostna dneva 6. in 7. septembra 1913
v Ljubljani.

(Dalje.)

SLAVNOSTNO ZBOROVANJE.

V nedeljo, 7. t. m., se je vršilo ob 10. dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma oficialno slavnostno zborovanje v proslavo 25letnega jubileja Zaveze. Kakor prejšnji večer pri koncertu, je bila tudi ta dan dvorana natlačeno polna. Po odredbi g. župana dr. Tavčarja sta bili stopnjišče in dvorana s cvetjem in zelenjem okrasni.

Nagovor predsednika.

Predsednik L. Jelenc:

Slavni zbor!

V staroznameniti dvorani ljubljanskega mestnega magistrata se je vršila dne 23. aprila 1889, l. I. ustanovna glavna skupščina Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev, 25. leto mineva od tega za slovensko učiteljstvo zgodovinskega dne.

Kaj je dalo povod ustanovitvi naše Zaveze?

Državni šolski zakon je sicer ustvaril naš stan, a dal mu je premalo življenjske moči v duševnem in gmotnem oziru.

Da se odpomore tem nedostatom, se je lotilo učiteljstvo pridno dela. Začelo je ustanovljati učiteljska društva, ki smo jih ob ustanovitvi Zaveze že precej imeli po slovenskih pokrajinah. Okrajna učiteljska društva so bila ognjišča, okrog katerih se je zbiralo napredno učiteljstvo. Vsa pa so stremila za istim — trojnim smotrom, namreč: napredek in krepak razvoj narodnega šolstva, temeljita izobrazba učiteljstva in svoboden, gmotno dobro podpri učiteljski stan.

A vsa ta društva so imela eno veliko napako: hodilo je vsako svojo pot, ne oziraje se na druga bratska društva. Solidarnost niso nikdar nastopila in povzdignila svojega glasu za skupni interes učiteljstva in za razvoj in obrambo slovenskega šolstva.

Ta velik nedostatek v učiteljski organizaciji je bil prvi povod ustanovitvi Zaveze.

Do ustanovitve Zaveze smo bili ločeni slovenski učitelji, komaj da smo se poznali po imenu — spoznati se skupno med seboj, za to nismo imeli priložnosti.

Vsak pa ve dobro, da sodi med najplemenitejše užitke, kadar si morejo sorodne duše, kakor so to ljudje istega zvanja, povedati medsebojno svoje misli, težnje in čute; med najlepše trenutke, kadar preživimo nekoliko časa v živem občevanju s bratom sodelavcem in sotrpinom na istem polju, ko vidimo in čujemo, da dele udeleženci med seboj žalost in skrb, da vse naše stališče. Vse to blaži in krepi čute poedincev ter povikšuje njihovo moralno veljavo. (Odobrovanje.)

To je bil drugi povod našim vrlim tovarišem, da so nam pred 25. leti z velikim naporom ustanovili našo Zavezo.

In kaj je še velika zasluga naše Zaveze? Ves čas svojega obstanka je vzgojevala in utrjevala v učiteljstvu solidarnost, vztrajnost, značajnost in samozavest. Smelo trdim, da če bi ne bila tako krepko in vestno gojila Zaveza teh kreposti skozi celo četrto stoletje, bi danes — v teh kranjskih razmerah — ne praznovali njenega 25letnega jubileja, vsaj ne v Ljubljani. (Klici: Res je!) Od Zaveze je odpadlo le, kar je plašljivega, omahljivega, neznačajnega, kakor odpade suha veja od svežega debla, ki pa požene namesto nje 100 in 100 novih in čvrstih in svežih mladič.

Pa še en moment je, ki daje ustanovitvi naše Zaveze važen pomen. Naša Zaveza je združila pod svoje okrilje vsa učiteljska društva po Kranjskem, Primorskem in Štajerskem; predstavljala nam je prva zedinjeno Slovenijo. (Klici: Tako je!) Pozneje so si sledile na tem potu vse druge zveze. Skratka, z ustanovitvijo naše Zaveze so si pridobili naši tovariši — ustanovniki neminljivih zaslug za narodno šolstvo, učiteljstvo in za ves slovenski narod.

Zato rečem: ustanovniki Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev, tovariši Kocbek, Gradišnik in Brezovnik, ki sta jih na Primorskem krepko podpirala Kante in Bogatec, naj žive! (Burno, dolgotrajno odobrovanje.)

Pozdravljam pa tudi Vas vse, ki ste zvesti ostali načelom, ki jih je gojila Zaveza od ustanovitve do sedaj.

Presrečno mi bodite pozdravljeni. Vi dragi sodeželani iz Kranjske, dragi bratje iz Štajerske in zavedni tovariši od bregov sinje Adrije in bodre Soče, Vi vsi sprejmite moj kolegijski pozdrav! (Ploskanje.)

Lepše ne more praznovati Zaveza svoje 25letnice, kakor da bo mogla z zla-

timi črkami zapisati v svojo kroniko, da so jo počastili s svojo navzočnostjo toliko in tako odlični zastopniki, gosti in prijatelji. (Klici: Živeli!)

Zahvaljujem se Vam, preblagorodni gospod župan deželnega stolnega mesta Ljubljane, da ste blagovolili počastiti našo skupščino s svojo navzočnostjo. (Gromovito odobrovanje.) Vneti za prosveto naroda in ljudsko izobrazbo jo podpirate in razširjate z besedo in dejanjem z uspehom na svojem vplivnem mestu.

Iskreno pozdravljamo zastopnika kluba občinskih svetnikov narodne napredne stranke, podžupana ljubljanskega, deželnega poslanca gosp. dr. Trillerja; ključem Vam, dobro došli na našo skupščino! (Klici: Živio!)

Istotako iskreno pozdravljam državnega poslanca gosp. dr. Ravniharja. Prepričan sem, da bodete ohranili tudi v prihodnje tisto naklonjenost do učiteljstva kakor dosedaj in da bodete tudi v prihodnje šli Zavezi na roko ob vsaki priliki pri njenem prizadevanju in stremljenju. (Burno odobrovanje.)

Pozdravljam nadalje zastopnika kluba deželnozbornikov poslancev narodno-napredne stranke, deželnega odbornika gospoda dr. Novaka. (Klici: Živio!) Znano nam je Vaše neznosno stališče v deželnem odboru in zboru; z druge strani pa priznamo neutrudljivo Vaše prizadevanje za izboljšanje učiteljskega gmotnega položaja. Nadejamo se, da v svojem prizadevanju ne popustite tudi v prihodnje, saj mora vendar slednjič zmagati pravica. (Ploskanje.)

Čast imam pozdraviti v naši sredi zastopnika naše vrle šolske družbe sv. C. in M., prvomstnika samega, preblagorodnega gospoda vladnega svetnika Senekoviča. (Klici: Živio!) Združiti naj se Družba sv. C. in M. z nami in v zvezi z njo bomo krepko branili vsako ped slov. zemlje pred tujim navalom.

S to željo Vas, preblagorodni gospod predsednik, iskreno pozdravljamo v naši sredi! (Ploskanje.)

S prav posebno radostjo in ponosom pozdravljam zastopstvo Slovenske Sokolske Zveze, ki je prišlo počastiti našo skupščino! (Gromoviti klici: Na zdari!)

Slovensko sokolstvo deli s slovenskim naprednim učiteljstvom isto usodo: šovražniki vsega dobrega in naprednega se zaganjajo v obe ti organizaciji, toda — to povdarjam z vsem prepričanjem — zaganjajo se zaman! — Sokoli dvigajo npravo in telesno silo našega naroda, mi dvigamo njegove duševne moči. Tako stopajmo skupno na čast in blaginjo slov. naroda! Slovenskemu Sokolstvu presrečni Na zdari! (Ploskanje, vzklikanje.)

Nato pozdravlja deželnega poslanca sod. sv. Višnikarja in Adolfa Ribnikarja ter tržaškega dež. posl. Ferluga; (Živeli!) zastopnika Slovenske Maticе, predsednika dr. Iličiča (Živeli!); predsednika »Slovenske šolske Maticе« Schreinerja. (Živio!)

Med udeleženci naše skupščine vidim mnogo gostov neučiteljev, ki niso prišli kot odposlanci učiteljskih društev, ampak odposlanci svojega srca. Njihovo srce, njihovo čuvstvo jih je spodbudilo, da so prišli ter da sami čujejo iz živih ust naše želje, težnje in napore. Bodite mi zato presrečno pozdravljeni! (Klici: Živeli!)

Nimam dovolji besed, da bi se zahvalil mnogoštevilnim odposlancem in zastopnikom slovenskih učiteljskih korporacij.

Iz svobodne kraljevine Srbije je poslalo svoje zastopnike »Učiteljsko združenje u kraljevini Srbiji«; podpredsednik Dimitrij Sokolovič, iz Srbije so došli dalje tovariši: Jovan Popovič, Miloslav Ra-

došič, Mihajlo Sretenovič, Mihajlo Stanovevič.

Dalje so odposlali svoje delegate: Savez hrvatskih učiteljskih društev u Zagrebu: predsednik Josip Kirin in podpredsednik Josip Granec, Hrvatski pedagoški književni zbor v Zagrebu: Stjepan Schmitt in Josip Skavič, tajnik, Svaz slovanského učitelstva v Rakousku: predsednik Matej Hajny, tajnik Josip Závoda, Zemsky Ustředni Spolek Jednot učiteljských v Kralovství Českém: tajnik Bohdan Skála, Zemská ustředni Jednota učitelstva mestánských škol českých v kralovství Českém: predsednik Peter (Skařický, Ustředni spolek jednot učiteljských na Morave: predsednik deželni poslanec Josip Havlik, Zemská jednota učitelstva meštánských škol na Morave zastopana po Hubert Vitkoviči, Jednota učiteljev moravských: predsednica Marija Talská, (Gromovito odobrovanje.)

Napredno dijaštvo, združeno v »Ilijari«, »Savi«, »Triglavu« in ljublj. »Savi«, je zastopal akademik Strmšek. Odposlanci slovenskega naprednega dijaštva so se že čisto udeležili naših zborovanj, na katerih se je vsekdar izražala želja, da naj bi akademik in učitelj delal za slovensko ljudstvo roko v roki. Pri širjenju ljudske prosvete se to tudi vrši.

Preden preidemo na dnevni red, zadržimo še kot navadno svoj dolžnosti s tem, da izrazimo svoja patriotska čuvstva v vdanostni brzojavki na Nj. V. cesarja Franca Jožefa I., kateremu izrazimo svojo zahvalo s trikratnim »Slava«. (Se zgodi.)

Udanostna brzojavka na cesarja se glasi:

Njega c. in kr. apostolskemu Veličanstvu cesarju Francu Jožefu Prvemu

Ischel.

Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev, zbrana današnji dan ob praznovanju svoje petindvajsetletnice v Ljubljani, polaga v imenu vsega v sebi združenega učiteljstva pred prestol Vašega Veličanstva in do preslavnih članov prejasne rodovine Habsburško-lotarinške.

Pozivljamo tajnika tovariša Rusa, da jo takoj odpošlje.

Nato se odpošlje vdanostna brzojavka tudi na nadvojvodo prestolonaslednika Franca Ferdinanda.

Glasi se:

Njega cesarski Visokosti prestolonasledniku nadvojvodi Francu Ferdinandu

Dunaj.

Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev, praznujoča danes v Ljubljani petindvajsetletnico svojega obstanka, se usofa Vaši cesarski Visokosti v imenu vsega v sebi združenega učiteljstva sporočati zagotovilo iskrene vdanosti.

Prešinjeno od patriotskih čuvstev, bo to avstrijsko jugoslovansko učiteljstvo kakor doslej tudi vbodoče budilo in utrjalo v srcih šolske mladine ljubezen in zvestobo do prejasne vladajoče rodovine Habsburško-lotarinške.

Pozdravi.

Po pozdravu od strani predsednika povzame besedo župan stolnega mesta Ljubljane dr. Ivan Tavčar, ki pozdravlja v imenu stolnega mesta zborovanje Zaveze

in ji čestita na jubileju. Pozdravlja vse slovanske goste, ki so prihili v belo Ljubljano na Zavezino zborovanje.

»Dasi od nikogar pozvan, čutil sem za svojo dolžnost, da dam razobesiti zastave.

Ni še dolgo, kar vihrajo zastave in že prihajajo zaradi tega sramotilna pisma iz tistih krogov, ki imajo deželo v svojih rokah. Opravičen sem zato navesti momente, ki so me privedli do tega, da dam to zadoščenje Zavezini zborovanju.

Zborovalci, napredni učitelji, ste prišli brez pompa, brez šuma in brez reklame v naše mesto z ljubezljivo v srcu; zato vas pozdravljajo zastave.

Nobenemu od zborovalcev ni na mislih, da bi poteptal pod jarem naše mesto, belo Ljubljano.

Čutim za dolžnost pozdraviti z zastavami zborovalce, ker je bela Ljubljana vedno ljubila učiteljstvo in pripoznavala njegovo delo. V znak pripoznavanja vihra danes trobojnica s ljubljanskega kastela!

Ne moremo utajiti, da so razmere, v katerih živi učiteljstvo v monarhiji in deželi, sramotne. To, kar se dogaja, je zločin. In v protest tem razmeram vihra zastava s ljubljanskega kastela.

Značilno je, da je naše učiteljstvo vključ vsem tem razmeram ostalo značajno, ostalo značajno pod udarci, kakršnih ni preostal noben stan. In v slavo teh značajev vihra trobojnica in upam, da so prijatelji, slovanski gostje, prepričani, da so nam dobro došli. Ko bode odhajali, ne bo mogel nihče reči, da ni bilo srce Ljubljane na Vaši strani.

Srce Ljubljane je na Vaši strani in pozdravljam Vas še enkrat. (Viharno odobravanje.)

Dr. Karol Triller pozdravlja Zavezo za »Klub nar.-naprednih občinskih svetnikov«. »Pozdravlja Vas nar.-napredna stranka, ki je že ponovno pokazala svoje simpatije za napredne učitelje, specialno Vas pa pozdravljam za »Klub nar.-napr. občinskih svetnikov«, v katerem je tudi učiteljstvo zastopano.

Moj pozdrav ne velja v prvi vrsti slovanskim gostom. Temveč pred vsemi pozdravljam kranjsko učiteljstvo, ki je mučenik za svoje prepričanje.

Zrl sem v delavnico, kjer se brusijo meči, kuhajo strupi, da se uniči napredno učiteljstvo. Le en pogled na zborovalce pa mi daje pričevanje, da kranjsko učiteljstvo ni padlo in da ne bo!

Boj proti učiteljstvu je madež v kulturni zgodovini slovanskega naroda. Vsa čast in slava na učiteljstvu, ki v tem boju ni podleglo in temu moj pozdrav v prvi vrsti.

Pozdravljam slovanske goste, katerim bo kranjsko učiteljstvo vedelo hvale za to, da ga podpirajo v boju.

Če zrem na vaše vrste, moram reči: Zmaga ne bo lahka, težak boj vas čaka. Bodi blagoslovljeno Vaše delo! (Odobranje.)

Državni poslanec mesta Ljubljane dr. Vladimir Ravnihar je imel na zborovalce sledeči nagovor:

»Cenjeni zborovalci! Pozdravljam vas kot član one organizacije, kamor se obrača tudi vaš pogled. V dunajskem parlamentu imate vedno svoje prijatelje. Da nismo toliko dosegli, kot smo želeli, temu nismo mi poslanci krivi, temveč razmere.

Ljudsko šolstvo ima dva očeta: državo in deželo. Ta dva se izgovarjata, kadar gre za gnotne razmere. Delamo na to, da bo konec tem razmeram in da bo postala ljudska šola državna institucija. Država naj bo duševni in krušni oče njen. V tem delu pa nikakor ne moremo vidno napredovati, ker nas ovirajo notranje in zunanje politične razmere. Notranje: dualizem. Ta politika je lažnjiva in goljufiva. Danes so vsi narodi že tako napeli in doseglj takšno kulturno višino, da je vsiljevanje hegemonije Nemcem naravnost abnormalno in absurdno. Takšna politika je za državo pogubna, vodi do katastrofe. Če bi bili res mi Slovenci tako nepatriotični, kakor se nam podtika, tedaj bi želeli, da se takšna politika tira še za naprej. Toda, ker smo dobri patrioti, zato smo proti takšni politiki.

Pozdravljam vas kot politik. Učiteljske organizacije, tudi vaša Zaveza, so tako močne, da politik ne more iti preko njih. Zaveza jugoslovanskih učiteljskih društev ima še posebni pomen. Jugoslovansko učiteljstvo nastopa kot enoten faktor in pripravlja s svojim delom pot, po kateri mora iti politik, ki mora imeti isti smoter pred očmi: avtonomen narod. Omenja razmere, v katerih živi kranjsko učiteljstvo. Poudarjajoč značajnost njegovo kliče: V tem znamenju boš zmagal! (Burno odobravanje.)

Deželni odbornik dr. Fran Novak pozdravlja zborovalce v imenu nar.-naprednih deželnih poslancev in v lastnosti kot deželni odbornik, toda ne v imenu večine deželnega odbora. Ta večina si prizadeva s sladkimi besedami pridobiti zase slovansko učiteljstvo. Ne doseže pa drugega,

kot da odpadejo gnile veje. Zdravega učiteljstva ne zlomi noben terorizem, ne premoti nobena vaba, vsaka obljuba je brez uspeha. Učiteljstvo ostane značajno in zato mora živeti v takšnih razmerah. Dežela ne izpolni svoje dolžnosti. Nihče nima pravice se izgovarjati na slabe finance; če bi bilo še tako uboštvo, vendar to ne more biti nikdar tako veliko, da bi se učiteljstvo pustilo stradati. Če drugi stanovi žive ugodno in udobno, mora živeti tudi učiteljstvo. Kdor ljubi narod in njegovo prihodnost in otroke, ta mora ljubiti tudi učiteljstvo. Toda to, kar se sedaj godi v deželi, to je uničevanje učiteljstva. Zastopniki narodno-napredne stranke so že dostikrat se postavili za prava učiteljstva. Če je vse to ostalo brez uspeha, tedaj tega ni kriva manjšina, temveč odpor majoritete v deželnem zboru. Upajmo, da vendar enkrat pade terorizem. Sprejmite zagotovilo, da narodno-napredni poslanci ne bodo prej mirovali, dokler ne bo zlomljen terorizem, kateremu ne bo nikdar podlegel značajni, kremeniti, slovanski učitelj. (Ploskanje.)

V imenu »Učiteljskega združenja u kraljevini Srbiji« pozdravlja zborovalce z markantnimi besedami Dimitrij Sokolovič. Spominja se težkih časov vojne v Srbiji, saj niti doma zaradi vojne učiteljstvo ni imelo skupščine. Tov. Popovič je n. pr. še mobiliziran in vključ teniš so prišli pozdravit slovanski jubilej. Z veseljem se spominja, da so Slovenci prispevali za srbske ranjence. Želi učiteljem naroda uspeha v njih delu. (Ploskanje.)

Nato pozdravi zborovalce zastopnik in odposlanec Sokola dr. Pippenbacher, ki čestita v imenu Sokolstva Zavezi k petindvajsetletnici njenega obstanka. »Imamo en in isti smoter: Sreča in napredek slovanskega naroda; kot tudi ene in iste sovražnike: narodna nezavednost in zaspasnost in tisti, ki oboje goje. Zato je naša pot skupna, da zbudimo zavednost v zadnji gorski vasi naše domovine.

Sokol vas obdružuje in vaše heroične značaje in želi, da že vendar pride doba, ko bo izboljšano vaše socialno stališče.

Naj raste in naj se razvija Zaveza v ponos učiteljstva in v blagor mile domovine. Na zdar! (Burni klici: Na zdar!)

Tov. Jos. Kirin pozdravlja v imenu »Saveza hrv. učit. društev«. Pozdravljal je Zavezo pred 15 leti pri desetletnem jubileju — od te dobe je Zaveza lepo napredovala. Naredila se je Zveza avstr. jugoslov. učiteljskih društev. Želi, da bi šla Zaveza in z njo slov. učiteljstvo naprej po geslu: vivat, crescat, floreat. (Ploskanje.)

Prvomestnik šolske Družbe sv. Cirila in Metoda, vladni svetnik Senekovič, pozdravlja zborovalce s sledečimi značilnimi besedami: »V imenu Družbe sv. C. in Metoda vas pozdravljam in čestitam Zavezi, želeč, da bi vaša Zaveza še mnogo let uspevala. V nobenem stanu nima Družba toliko pripadnikov, pomočnikov in delavcev, kot v učiteljstvu. Koliko jih je, ki si od ust pritrjujejo, se odpovedo izletom in razvedrilu, samo da morejo poslati prispevke Družbi!

Učitelji so pa tudi najboljši organizatorji, pospeševalci in ustanovniki podružnic Družbe. Koliko je teh krajev, kjer bi ne bilo nobene podružnice naše šolske družbe, če bi tam ne bilo učiteljev. Učitelj hodi od kraja do kraja; sodeluje pri veselicah za Družbine namene in se ne boji očitkov, ki padajo nanj iz svetih prostorov.

Moja dolžnost je, da gratuliram in izražam željo, da bi Zaveza propevala še daljnih 25, 50 in 100 let v prospeh narodu in Družbi sv. Cirila in Metoda. (Ploskanje.)

Tov. Skavič pozdravlja zborovanje v imenu hrv. pedagoško književnega zbora v Zagrebu. Zaveza je organizacija, s katero iščejo zveze vse druge kulturne zveze, vsa učiteljska in druga kulturna društva. Prinaša pozdrav z željo skupnega dela. (Ploskanje.)

Tov. Granec pozdravlja zborovanje v imenu učiteljstva mesta Zagreba. V 25 letih ste pokazali žilavost, na katero morete biti ponosni vi in mi. Solidarnost nas reši, solidarnost naj živi! (Odobranje.)

V imenu »Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji« pozdravlja zborovalce tov. M. Hajny, ki čestita Zavezi k jubileju. »Jubilej pomenja, da je 25 let tihega, nehrupnega dela za vami, dela, ki ste ga posvetili izobrazbi in povzdigi naroda.

Toda našega dela ne ljubijo vsi. So posamezniki in cele vrste, ki zavidajo naše delo. To so ljudje, ki radi v kačnem ribarju, ki ljubijo neumnost. S temi ljudmi biete težak boj. Toda bodite zagotovljeni, da niste sami, temveč da je z vami 30.000 naprednega učiteljstva iz vse Avstrije.

Vaš glas — spis »Dejanja govore« — ni šel brez odmeva okolo nas. Izdelali smo že češko prestavo in jo razdamo v tisočih in tisočih med narod, med ljudstvo,

Damo jo tudi v roke poslancem državnega zbora in vladi.

Obenem z nami so ob vaši strani tudi Poljaki in Ukrajinci, ki četudi se niso mogli zaradi začetka šol vašega zborovanja udeležiti, čutijo z vami.

Za vaše pravo bomo stopili tudi pred forum Evrope potom mednarodne federacije učiteljstva.

Vaš boj morajo pa vzeti tudi napredne stranke za svoj lastni boj, boriti se morajo z vami za vaša prava, da pridemo tako skupno do zmage.

Težak boj nas še čaka, preden pridemo do cilja. Zato pogledimo naprej! (Ploskanje.)

Za »Zemsky Ustředni Spolek Jednot učiteljských v království Českém« prinaša »Zavezi« čestitke tajnik Bohdan Skála, ki pozdravlja zborovalce s sledečimi besedami:

»Pozdravljam slavnostno vaše zborovanje v imenu Zemského Ustředního Spolku Jednot učiteljských v království Českém, ki združuje skoro 9000 učiteljev narodnih šol. Izrekam vaši Zavezi najgorečnejše simpatije v imenu tega učiteljstva, najgorečnejše simpatije vašemu boju in vam obljubljam našo moralno pomoč. Sicer so tudi pri nas na Češkem težke in za učiteljstvo nerazveseljive razmere. Toda če gre za boj, za napredek v šolstvu, za napredek učiteljstva, za napredek in procvit naroda, se morete vedno zanašati na solidarnost češkega učiteljstva. To vzajemno solidarnost, ki nas krepi, moramo pokazati pri vsaki priliki. Čez dve leti slaví češki narod in z njim češko učiteljstvo spomin petstoletnice smrti velikega mučenika za svobodo, mojstra Jana Husa. Isto leto se vrši po sklepu odbora »Svaza« v Prazi shod slovanskega učiteljstva. V znamenju boja za svobodo državljanstvo in za svobodo prepričani se snide tam slovansko učiteljstvo. Vabimo vas kar najsrčneje na ta shod, da se skupno z nami okrepite za daljše boje za svobodo šole in učiteljstva. Kakor torej kličem češki »Na zdar!« našemu delu, tako v imenu naše solidarnosti kličem z gorečo željo: Na snidenje v Prazi 1915 v največjem številu! (Ploskanje.)

Za »Zemskou Ustředni Jednotu učitelstva meštanských škol českých v Království Českém« je pozdravil zborovalce predsednik Peter Skalický, ki je v Zavezi združeno napredno učiteljstvo zagotavljal simpatij 10.000 članov svoje organizacije. »Skupno moramo korakati, da dosežemo skupni smoter. Bodite uverjeni, da čutimo vsak utrip vašega srca. Vemo, koliko trpite in zato smo na vaši strani. Priznavamo se kot zavezniki učiteljstva združenega v napredni organizaciji, v Zavezi, ker imamo skupni interes. Naprej; nazaj niti za korak!« (Ploskanje.)

Deželni poslanec Josip Havlik, predsednik »Ustředního Spolku Jednot učiteljských na Morave«, smatra za čast, še bolj kot za dolžnost, da čestita Zavezi v priznanju njenega dela k današnjemu dnevu in k delu, katerega je v tako težkih razmerah tekoma 25 let napravila. »Z ozirom na razmere v katerih živite, se borite na dve strani: proti Nemcem, ki si na vse kriplje prizadevajo, da Vas oropajo mladine, in proti indiferentnim ljudem, ljudem brez narodne zavesti. Na meji se borite z narodnimi sovražniki, v sredini z indiferentnimi in ta je najnevarnejši. Knjiga, ki ste jo izdali, je obtožnica zločinov, katere morate prenašati, ker niste hoteli prodati svojega prepričanja, temveč ste ostali napredni. Zato je moja dolžnost in čast, da Vam zakličem: Vaša je prihodnost!« (Ploskanje.)

Za »Zemskou jednotu učitelstva meštanských škol na Morave« je pozdravil zborovalce in čestital Zavezi k jubileju Hubert Vitkovič, izvajajoč, da so še pred kratkim bile razmere na Moravskem, kar se meštanskih šol tiče ravno tako obupne, kakor na Kranjskem, kjer razen meštanske šole v Postojni ni nobene druge. Učiteljstvo na Moravi pa ni obupalo. In tako se mu je z intenzivnim delom, katero je podpirala žurnalistika, posrečilo doseči to, da je sedaj na Moravi več čeških meštanskih šol kot pa nemških, dasiravno je bilo prej nasprotno razmerje. Čestita Zavezi k jubileju in izraža upanje, da se bo na Slovenskem učiteljstvo ravno tako oprilelo dela vključ svojim obupnim razmeram, tako da bo ob novem jubileju Zaveze, ob njeni 50letnici, cela Slovenija preprežena z meštanskimi šolami. (Odobranje.)

Tov. Marija Talska pozdravlja shod v imenu čeških učiteljic. Češke tovarišice spremljajo s simpatijami boj slov. učiteljstva, posebno svojih tovarišic. Prinaša pozdrav čeških učiteljic. Naj bi ta jubilej združil vse k skupnemu delu. (Ploskanje.)

Od sinje Adrije je prinesel Zavezi zdrave in čestitke dež. poslanec Ferluga, ki je pozdravil zborovalce z lepimi in navdušenimi verzi, ki so izzvali burno odobravanje.

Akademik Strmšek pozdravlja v imenu naprednega dijaštva Zavezine zborovalce, in želi učiteljstvu lepše bodočnosti, za katero se bo kot sedaj tudi v naprej boril roko v roki slovanski visokošolec ob strani naprednega učiteljstva. (Ploskanje.)

Po pozdravu edinega šol. nadzornika, ki se je udeležil Zavezinega zborovanja, Matka Kanteta, mag. svetnika Laha in zastopnika Akademije, Moleta, se preide na drugo točko dnevnega reda. Preje pa še prečita predsednik Jelenc nujni predlog, katerega je sprejela prejšnji dan delegacija in ki smo ga priobčili že v poročilu o delegacijskem zborovanju v zadnji številki.

Dnevni red.

Nato je govoril slavnostni govor tov. E. Gangl. Govor smo priobčili v celoti že v zadnji številki.

Z viharnim aplavzom sprejetemu Ganglovemu govoru je sledilo poročilo tajnika Zemského Ustředního Spolka Jednot učiteljských v Království Českém, Bohdana Skale, ki ga prinesemo prihodnjic v celoti.

Sklep.

Po izrpanju dnevnega reda se je predsednik Jelenc v toplih besedah zahvalil udeležencem in referentom. »Na snidenje l. 1915 v zlati Prazi v pravem slovanskem duhu — v duhu Husovem!« (Ploskanje.)

Zborovanje se je zaključilo s slovansko himno »Hej Slovani!«

BANKET.

Popoldne ob 1. se je vršil v hotelu »Tivoli« banket. Udeležilo se ga je 175 oseb. Kuhinja je prevzela tovarišica Jerica Zemanova s tovarišicami gojenkami iz kuharskega tečaja, stregle pa so tudi samo učiteljice. Vsem se mora izreči vsa pohvala, ki so jo popolnoma zaslužile za svoj trud in požrtvovalnost. Pri banketu je igral jako dobro in pridno orkester »Sokol Ljubljana I.« Kot prvi je napil predsednik tov. Jelenc ljubljanskemu županu kot prvemu meščanu in vsemu naprednemu meščanstvu v znak zahvale in spoštovanja. — Odgovoril mu je župan gosp. dr. Ivan Tavčar približno sledeče: Bela Ljubljana zasluži v prvi vrsti, da se jo spominja. Ona je ostala z malimi izpremembami taka kot prej in taka tudi ostane. Spominjam se nato v prvi vrsti gostov iz slovanskih pokrajin, ki so dali Zavezi izpričevanje, da hočejo gojiti z njo zveze, ki so ji potrebne. Kulturnih zvez nam ne more nihče kratiti, tudi ne političnih zvez v mejah naše carine. Ako hočemo napredovati, se moramo teh zvez posluževati. Potreben nam je vsem dober učitelj, kakaj dober ljudskošolski učitelj je mozeg v telesu naroda. Žal, da se ta resnica dostikrat ne priznava. Prav je, da je apeliral gosp. dr. Ravnihar na državo, da naj prevzame šolstvo, in ne na deželo. Na Kranjskem je bil časih učitelj zasmehovan in v takem položaju, da si je naprtil po šoli košek in šel delat na svojo njivo, katero je dobil od farovža, od katerega je bil popolnoma odvisen. Te razmere se ne smejo več povrniti. In ravno sedaj jih hočejo imeti po vsji sili nazaj. Iz učitelja hočejo napraviti človeka brez vrednosti, ničlo, ki se kupi od onega, ki je na krmilu. Bilo je pač nekaj odpadnikov, ki so umerili svoje prepričanje po vrednosti bankovcev. Ako se odgoji učitelj po klerikalni taktiki, potem je konec ljudskošolskega učiteljskega stanu in križ lahko napravimo čezenj in čez narod. In da vas ni uklonilo to in to, in da vas ni zvalila katoliška valuta, vam daje čast, meni pa pogum, da ne bom obupal nad ljudskošolskim učiteljem. Garda v deželi, ki vse kupuje od bika v Medvodah pa do vašega tovariša Jakliča, se mi gabi in v upanju, da ostane napredno učiteljstvo kremenita korenina našega naroda, napijam učiteljstvu obojega spola.

Govor je izzval viharen aplavz.

Tov. Gangl je pozdravil z navdušenimi besedami brate Srba, ki so prilili z bojnega polja v našo sredo v svrhu kulturnega dela, brate Čeha in Hrvatov in Slovence, ki tvorijo z njimi veliko kulturno rodovino. Napil je na zdravje slovanskega naprednega učiteljstva. (Burno ploskanje.) Moravan Vitkovič je napil beli Ljubljani, in njenemu županu dr. Ivanu Tavčarju. Srb Popovič je dvignil čašo v znak slobodne šole; Hrvat Kirin je napil naprednemu učiteljstvu; Čeh Hainy je napil marljivim slovanskim ženam in dekletom. Srb Stanojevič je dvignil čašo v znak združenja vseh slovanskih bratov na polju kulturnega dela; Janko Toman, nadučitelj v Moravčah, se je zahvalil in napil vsem pevcom in pevkom; Čeh Skalický je pozdravil slovanske umetnike in se zahvalil za gostoljubno postrežbo; Čeh Skala je napil slovanskim naprednim učiteljem in posebno predsedniku in odbornikom Zveze; nadučitelj Grmek iz Trsta pa se je zahvalil za vzorno postrežbo in za požrtvovalno delo slovanskim kolegijam pri ban-

ketu. — Vse napitnice so bile sprejete z gromovitim ploskanjem in odobravanjem. Predsednik Jelenc je nato zaključil banket in povabil goste na poslovilni sestanek, ki se je vršil zvečer v gostilni pri »Zlatorogu«. Popoldan so se podali zborovalci na izprehod v prekrasni Tivoljski gozd in so se ustavili pri Stepiču v Šiški.

S tem je bil jubilej završen in vrnili so se zborovalci, obodreni za nadaljnje delo v prid narodu in domovini in odnesli, kakor tuji slovanski gostje, tako domačini na svoje domove presrčne spomine na belo Ljubljano.

ZAHVALA CESARJA IN PRESTOLO- NASLEDNIKA.

V Ljubljani, dne 18. septembra 1913.
Št. 20.457.

Zavezi jugoslovanskih učiteljskih društev v roke gospodu predsedniku Luki Jelencu v Ljubljani.

Po naročilu c. kr. deželnega predsedstva za Kranjsko z dne 16. septembra 1913, št. 2625/pr., vsled odloka gospoda ministra notranjih zadev z dne 12. septembra 1913, št. 10.327/M. I., čast mi je cenjeni Zavezi jugoslovanskih učiteljskih društev za vdanostno izjavo povodom slavnostnega zborovanja ob 25letnici zaveze po Najvišjem povelju naznaniti Najvišjo zahvalo.

Župan: Dr. Ivan Tavčar.

Gospodu Jelencu, predsedniku Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev, Ljubljana.

Grad Bluehnbach: Za doposlano mi vdanostno izjavo ob priliki petindvajsetletnice ustanovnega jubileja Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev, se vsem članom najsrčneje zahvaljam in jemljem zagotovilo, da boste mladino vedno v stari dinastični zvestobi yzgjajali, z velikim veseljem na znanje.

Nadvojvoda Franc.

LETOŠNJE ČLANSTVO NAŠE ZAVEZE.

V tajniškem poročilu je v zadnji številki »Učiteljskega Tovariša« pomotoma izostal važen statistični odstavek, katerega objavljamo radi natančne preglednosti danes z debelotiskanimi črkami. V celoti se dotični del glasi torej naslednje:

Naša Zaveza šteje danes 33 učiteljskih društev in dve deželni Zvezi, ki imajo skupno 69 častnih, 1460 pravih in 47 podpornih članov; vseh društvenikov je torej 1576. Od pravih članov odpade letos na Kranjsko 493, na Štajersko 630 in na Primorsko pa 337 društvenikov.

(Konec poročila prihodnjic.)

Nar. napr. poslanci v kranjskem deželnem zboru za učiteljstvo.

Seja dne 24. t. m.:

1. Nujni predlog posl. dr. Ivana Tavčarja in tovarišev, tiče se regulacije učiteljskih plač.

2. Samostojni predlog posl. Gangla, tiče se izpremembe § 23., točka 3., zakona o šolskem nadzorstvu (v prilog pasivne volilne pravice učiteljic).

3. Interpelacija posl. Jos. Reisnerja, Gangla in tovarišev na dež. predsednika glede nadzornika Štruklja in Slomškove Zveze.

4. Interpelacija posl. Jos. Reisnerja na dež. glavarja glede razdelitve draginjskih doklad.

5. Interpelacije posl. Gangla in tovarišev na dež. predsednika glede konfiskacije Učit. Tovariša z dne 5. t. m.

Več prihodnjic.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo zboruje v soboto, 4. oktobra t. l., ob 2. uri popoldne v šoli na Čatezu. Predavata tv. Fr. Hočevar in M. Matko. Pogovorimo se pa tudi kaj o društvenih učiteljskih zadevah. Prav obilne udeležbe pričakuje odbor.

Učiteljsko društvo za litijski okraj priredi dne 4. oktobra ob pol 4. popoldne v Litiji svoje jesensko zborovanje. Na to zborovanje se prav vladno vabijo vsi cenjeni tovariši in tovarišice. Članji bodo vabljeni še posebej po dopisnicah, kjer bo razviden tudi dnevni red.

Kranjske vesti.

—r— Zmaga naprednega učiteljstva. Pri včerajšnji volitvi učiteljev - veščakov v mestni šolski svet v Ljubljani je zmagala napredna lista. Izvoljeni so napredni učitelji: Janez Levec kot veščak, Fran Črnogoj

ference in bistrijo duhove, a ne smejo biti in Fran Skulj kot namestnika s 33 glasovi; z 29 glasovi so ostali v manjšini kandidati Slomškarjev Janko Jeglič, Avguš Pirc in J. Cepuder. Živelci in izvoljenci!

—r— Poverjeništvu Slov. Šol. Matice v šolskem okraju Rudolfovo je prevzel tov. M. Matko. On prosi, da mu določijo vsi stari člani letnino za 1913 v znesku 4 krone in poštne stroške 20 h do 15. oktobra t. l. Sprejema pa tudi prav rad nove člane.

—r— Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole v terminu meseca novembra se prične pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani v petek, dne 7. novembra, ob 8. uri na učiteljski v Ljubljani. Pravilo opremljene prošnje za pripust k usposobljenosti preizkušnji je po predpisanem službenem potu pravočasno vložiti tako, da bodo do 30. oktobra v rokah izpraševalne komisije.

—r— Iz ljudskošolske službe. Absolventka Karolina Križajeva je imenovana za provizorično učiteljico na enorazrednici v Dolenji vasi pri Senožečah, Suplentka Kornelija Čermeljeva je imenovana za provizorično učiteljico na ljudski šoli v Cerkljah. Provizorična učiteljica na ljudski šoli v Blatni Brezovici Albertina Vajdičeva je premeščena v Borovnico, v Bevke pa pride kot suplentka Roza Svetličeva na mesto zaradi študij na dopustu se nahajajoče Marije Sodnikove. Za suplentko na mestni dekliški šoli v Ljubljani je imenovana Aleksa Lindtnerjeva na mesto zaradi študij na dopustu se nahajajoče Leje Levčeve. Absolventka Ana Keršnikova je pripuščena k brezplačni šolski praksi na Brdu, absolventka Ivana Lipovčeva v Koroški Beli, absolventka Antonija Azmanova pa na Kropi. Na mesto v odpuštu Frana Škofa pride suplentka Alojzija Trillerjeva v Planino pri Jesenicah, na mesto učiteljice na dopustu Ane Kilarjeve pa Josipina Mikoličeva za suplentko na dekliško ljudsko šolo v Novem mestu.

Štajerske vesti.

—š— Iz ormoškega okraja. Na Humu je praznovano predzadnje nedeljo v krogu članov okrajnega šolskega sveta, obeh županov in nekaterih prijateljev v ožjem krogu jako skromno 25letnico svojega tašojnjega službovanja nadučitelj tov. Anton Porekar. Ostani nam ohranjen še mnoga leta!

—š— Nekaj pripomb k našim uradnim konferencam. Ker so naše uradne konference pri koncu, dovoljujem se nekaj pripomb k njih poteku. — Večinoma so res te naše konference prave uradne konference, kjer vlada stroga reka sv. Birokracija v osebi g. šolskega nadzornika. Skrajno previdno morajo izražati govorniki svoje mnenje, da ne pridejo v navskrižje z nadzornikovimi vladnimi močmi ter jim ni odvzeta beseda. Prvo pri teh uradnih konferencah so neobhodno potrebne vdanostne izjave na vse strani, kakor c. kr. okrajnim glavarjem, c. kr. deželnemu šolskim nadzornikom itd. Res lepo to, a še lepše bi se mi zdelo, ko bi imelo učiteljsko priliko pozdraviti te razne svoje prijatelje in zaščitnike o priliki uradnih konferenc vsaj tuptam v svoji sredini. Oh, ti seryilna učiteljska duša! — Kakor sem posnel iz nekega poročila, jih je dal nadzornik dobro pod nos istim, ki se zgražajo na dolgih konferencah. Seveda, najprej dolgovozno, tudi do dve uri trajajoče nadzornikovo poročilo, o katerega duhovitosti in temeljitosti se nekateri poročevalci ne morejo dovolj pohvalno izraziti, zatem pa referati na kg. Da, na kg, ko vendar merijo nekateri kvaliteto svojih referatov po številu pol; tako se mi je letos pohvalil nekj tovariš, da je napisal o risanju celih 20 pol. Siromak, ki to piše, še večji siromak pa tisti, ki morejo to poslušati. — Nisem za površnost, nikakor ne, a sem mnenja, da se lahko pove marsikaj v enem samem stavku jasneje, kakor ima to referat na celi strani. Kratki, jasni in jedernati naj bi bili naši referati. Kaj pa naj šele rečemo našim debaterjem! Tu ni konca ne kraja, vsak hoče priti na vrsto, da se mogoče čita njegovo ime potem v časniških poročilih in da vidijo na višjih mestih, kako živo se zanima sestradanja učiteljstvo za idealna šolska vprašanja. Tako je, recimo, na neki uradni konferenci bil podan nad vse temeljit referat o črtežu šolskih zvezkov, ki mu je sledila dolga, deloma burna debata. Kadar je kaka stvar premeta že dodobra, pa se oglasi eden, ki še ni prišel do besede, napravi najprej dolg uvod, našteje vse, kar so omenili že predgovorniki, se izrazi nazadnje, da se z vsem strinja ter nima ničesar dostaviti. Na tak način se naše konference raztegnejo po nepotrebnem v brezkončnost in prav lahko smo veseli, da smo učitelji tako sami med seboj, ter se ne smešimo s svojimi debatiranjem pred širjo javnostjo. Debate so neobhodno potrebne, ker oživljajo naše kon-

take, kakor sem prej omenil. Le pri stvari ostati in ne misliti, da isti mnogo pove, ki mnogo govori. Naše konference bodo kratke, primerne dietam ter bodo zadovoljile vsestransko, najbrž tudi g. okr. šolske nadzornike. — Zveza slov. učiteljev in učiteljic je letos nasvetovala, da predlaga učiteljstvo uvedbo Widrovega »Mojega prvega berila.« Kolikor sem posnel iz poročil, je bil predlog sprejet na konferenci za gornjegrajski in vranski okraj z večino glasov ter na konferenci za ljutomerski in gornjeradgonski okraj soglasno. (Čast!) Tu smo se pokazali učitelji zopet kot pravi cincarji, Seveda, ko gre za knjigo, ki jo je sestavil naš človek na podlagi mnogoletnih izkušenj, ko gre za knjigo, ki jo je sestavil preprost ljudskošolski učitelj, tu je treba iskati pomislekov za uvedbo, ker takih slučajno ni. Čisto kaj drugega je, ko gre za knjigo, ki jo je sestavil kak c. kr., posebno še kak c. kr. profesor; tu ni nobenih pomislekov. Proti knjigi pa, ki je izšla naravnost iz življenja, pa so naši c. kr. pedagogi, za katerimi caplja učiteljstvo, ne da bi se upalo misliti samostojno in odločevati samostojno. Večina konferenc se je odločila za to, da hoče učiteljstvo knjigo dobro preštudirati. Ali je res potrebno za presojo začetnice, povrh tako enostavne, kot je Widrova, kar celo leto?! Kdor se je za knjigo zanimal, jo je lahko pregledal že letos, drugi pa bodo za eno leto ravno na istem stališču, kakor so bili letos. Opazil sem, da so se spravili na oceno knjige ljudje, ki v elementarnem razredu še nikdar poučevali niso, take ocene gotovo niso merodajne.

— Govoril sem s priznanim dobro elementarno učiteljico, ki deluje že 30 let v I. razredu. Ta se je izrazila o Kruščevi »Moji prvi čitanki«, da je za naše šole nerabna, a je bila takoj navdušena za uvedbo Widrovega »Mojega prvega berila.« Kruščeva analitično-sintetična metoda ni nič novega, ker smo se je že pred 20 leti učili na učiteljskih, a v učiteljskih vrstah ni našla primerne odziva, ker ni prikladna, posebno za šole na kmetih ne. Le malo pomislite, kdaj in kako pridemo do čitanja in pisanja po Kruščevi začetnici! Kako pojde z obravnavo besed, ki podajo dve do tri hude črke in to pri nas v prenapolnjenih razredih, povihu pri slabem šolskem obisku? To je z Widrovo knjigo čisto druga. Koj v začetku nam poda vse samoglasnike, ki nam potem tako dobro služijo za vezanje s soglasniki. Seveda vse slike niso prikladne za vse kraje, a temu je težko ustreči. Po mojem mnenju bi podobe smele biti izvršene bolj precizno, a drugače so ravno zaradi svoje enostavnosti priporočljive ter odgovorjajo popolnoma svojemu namenu. Kruščeve podobe so res lepe, a nudijo preveč, služijo bolj nazornemu nauku kakor čitanju, a Widrove so izključno v oporo spoznanju in pomnežu posameznih črk. Kruščeva knjiga je res lepo opremljena, ima lično gosposko obleko, dočim Widrova v preprosti kmetiški suknji. Najbolj pa gotovo imponira tovarišem c. kr. grb ter podoba z deklico, ki ponuja cesarju šopek cvetic. Res lepo! A meni bi še bolj ugajala podoba, predstavljajoča našega presvetlega cesarja, ki deli med sestradano učiteljstvo iz polnih žakljev cekine, a na drugi strani slika, kakor jo ima Kruščeva knjiga. Prva slika bi kazala dobrosrčnega, pravičnega, ljubelega našega vladarja, a druga hvaležnost in vdanost šolske mladine napram svojemu dobremu deželnemu očetu. — Upam pa, da pridemo počasi do prepričanja, da je ljudskošolski učitelj sam poklican in tudi dovolj zmožen sestavljati knjige za ljudske šole ter ne potrebuje v to pomoč kakih nadpedagogov. Nepravilno se mi tudi zdi, ako kak okrajni ali deželni šolski nadzornik izdaja knjige pod svojim imenom, posebno, ako so mu jih v resnici sestavili ljudskošolski učitelji, ker se potem čuti učiteljstvo moralno vezano, se podvrže rabi takih knjig. — Kar pa se tiče prepornega Widrovega »Mojega prvega berila«, upam, da učiteljstvo popravi to, kar je zamudilo letos ter predlaga drugo leto uvedbo te knjige na vseh naših šolah. a.

—š— Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«. Odbor poroča: Dne 20. avgusta je umrl član nadučitelj Alojzij Svetina, dne 16. septembra pa ravnatelj Josip Resch. — Po § 3. a pravil se mora čimprej plačati za ta 114. in 115. smrtni slučaj po 2 K. — V letu 1913 zaznamuje društvo 7 smrtnih slučajev.

Goriške vesti.

—g— Narodna Prosveta v Gorici je razposlala pred časom celo vrsto dopisov na razne osebe za Goriškim in izven Goriške. Ker dostej še ni vseh odgovorov, prosimo vse dotične, da se odzovejo čim prej onemu dopisu. Odgovori naj se upošlejo na naslov: Odbor Narodne Prosvete v Gorici, Korso Frana Josipa 82.

—g— Boj za slovensko šolo v Trzinu. V nedeljo, 14. t. m., se je vršilo v Trzinu

zborovanje po § 2. v prostorih hotela »Internacional«; na dnevnem redu zborovanja je bila slovenska ljudska šola v Trzinu. Udeležilo se je zborovanja nad 150 slovenskih mož. Navzoči so bili tudi župan iz Opatjegasela in podžupan iz Devina in Doberdoba, Govorila sta med drugim dr. Rybač iz Trsta in dr. B. Vošnjak iz Gorice. Na shodu je vladalo dobro razpoloženje in storilo se je, kar treba prvo storiti, da se uresniči nujna potreba Slovencev v Trzinu: ustanovitev slovenske šole. V Trzinu je za šolo godnih slovenskih otrok okoli 200. Po zborovanju se je nabralo med navzočimi K 36.62 za slovensko šolo v Trzinu.

—g— 2000letna kultura. Na dvorišču pred Šolski Dom v Križni ulici v Gorici je vrzel Italijan ali Italijanka svojo nesnago izpod postelje; dotična oseba je tako izpričala, da spada med »gente civile« Corrierovega kalibra.

Splošni vestnik.

Hude posledice pregreška iz dijaških let. Avskultanta pri sarajevskem okrožnem sodišču, P. Sabiča, so te dni odpustili iz službe, ker se je zvedelo, da je bil leta 1906, kot dijak kaznovan s 24 urami zapora, ker se je na železnici vozil s tujo legitimacijo. Sabič je nato prošil za sprejem pri financih, a je bil odbit. Nato je vstopil v odvetniško pisarno in se hotel vpisati v listo odvetniških kandidatov, toda vlada je tudi to odbila.

Razgled po šolskem svetu.

— Ameriški profesor žurnalistike. Walter William na missurski visoki šoli študira v velikih evropskih mestih časniške razmere. Bil je zdaj v Moskvi in v Varšavi, Pride tudi v Prago, na Dunaj in v Budimpešto. Ko bo prepotoval Evropo, pojde v Azijo, Afriko in Avstralijo.

— Tri milijone za laško šolsko društvo »Dante Alighieri«. Na občnem zboru italijanskega šolskega društva »Dante Alighieri« v Palanci je naznanila neka dama, da je neka oseba darovala 3 milijone za to društvo, a da želi, da se njeno ime ne imenuje.

— Hrvaško-srbski jezik v peštanskih šolah. Z ozirom na zadnje dogodbe na Balkanu je budimpeštanski magistrat sklenil v vse mestne srednje šole uvesti kak jugoslovanski jezik kot obvezen predmet.

— Tvrdka M. Tomec, Mnichovo, Hradišče, Češko, išče slovensko korespondentko, najraje začetnico, ki je dovršila trgovski tečaj. Prevajala bi iz nemščine na slovenščino. Prednost imajo učiteljske hčere. Ponudbe je vložiti slovensko-nemške na tvrdko.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Za danes smo morali odložiti več dopisov, tako tudi nekrolog pok. ravnatelja Ribiča in tovariša Ferjana. Konec vsakega meseca je v naši tiskarni največ neodložljivega dela, pa tudi mi moramo gledati, da se pri listu preveč finančno ne žrtvujemo, kar je toliko potrebnejše, ker nimamo niti od svojih somišljenikov dovolj materialne podpore. Kritike je dosti, drugega pa stokrat premalo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba: Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2953. Kranjsko.

Na v dvorazrednico razširjeni ljudski šoli pri Sv. Gregorju se razpisuje v stalno nameščenje nadučiteljsko mesto z zakonitimi prejemki in prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tauradno predložijo do 20. oktobra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje,
dne 20. septembra 1913.

Najlvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razum tamburic in skladeb za razna godala ima kakor gosli, citre, kitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastoj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom »Tamburica«, ki prinaša razum pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.